

DIN NOU DESPRE CRITICĂ

■ ALEXANDRU
BALACI

Evenimente de mare însemnătate social-politică, de natură să stimuleze munca scriitorilor, să dea un nou impuls literaturii, să ridice substanțial nivelul ideologic și artistic al presei literare, au loc, în flux continuu, în viața țării noastre. Documentele Congresului al XI-lea al Partidului, cuvântările tovarășului Nicolae Ceaușescu constituie îndreptare pentru dezvoltarea artei și literaturii. Partidul acordă o deosebită prețuire și atenție literaturii, scriitori de seamă au fost aleși în componența organelor de partid, deputați în Marea Adunare Națională, li s-au încredințat sarcini de răspundere în organismele de stat sau obștești.

Documentele de partid au scos în evidență, cu deosebită claritate, necesitatea abordării în toată amploarea, cu înaltă măiestrie artistică, a profundelor prefaceri revoluționare din România, a relațiilor noi sociale, a vieții spirituale a oamenilor și a vigoarei poporului constructor al vieții sale noi. Este firesc ca, pătrunsă de un profund umanism, creația literar-artistică să fie preocupată de continua înnoire și perfecționare a mijloacelor de exprimare artistică, de diversificarea stilurilor, de înlăturarea oricăror tendințe de exclusivism sau rigiditate. Este o datorie de

onoare a fiecărui scriitor ca, păstrându-și individualitatea artistică, să manifeste o înaltă responsabilitate pentru conținutul operei sale, să urmărească drumul larg spre mintea și inima poporului.

În analiza obiectivă a activității de creație, sarcini importante revin criticii literare care, fără pretenția de a da soluții obligatorii cu privire la forma și stilul lucrărilor artistice, este chemată să ia atitudine față de manifestările negative, să promoveze operele care exprimă realitățile și concepțiile înaintate.

Literatura contemporană, în cadrul realizărilor importante obținute de întregul popor român pe calea construcției socialiste, și-a însemnat drumul mereu ascendent cu succese de seamă. În domeniul prozei, poeziei, dramaturgiei, istoriei și criticii literare, au apărut lucrări valoroase care demonstrează înalte capacități creatoare ale oamenilor de cultură, devotamentul lor față de opera de construcție socialistă. Succese demne de rețut se constată și în activitatea presei literare, în cadrul căreia se desfășoară o serie de discuții fructuoase pe teme importante ale creației.

Libertatea de a critica este proprie întregului stil de activitate în orice domeniu de

construcție. Cu atât mai mult, în aria vieții literare, unde trebuie să se desfășoare în permanență schimburi vii de opinii, cu caracter stimulator. Spiritul pasionat, limbajul colorat, viu, plastic, în coloanele presei literare, sînt elemente de preț, caracteristice publicisticii de calitate, însuflețite de o finalitate constructivă, ce se înscrie pe linia unei rodnice tradiții în cultura noastră. Critica literară are sarcini de mare răspundere în orientarea stimulatorie, în măsură să încurajeze căutările creatoare, să sintetizeze judecăți de valoare obiective, să ajute la formarea spiritului de discernămint în rîndul publicului însetat de cunoaștere și frumos, aducîndu-și astfel contribuția la educarea lui ideologică și estetică.

Promovarea de dezbateri interesante, fertile, constituie sarcina permanentă a tuturor revistelor literare din țara noastră. Ele trebuie să evite tonul pătimaș în discuții, dar și lîncezeala, lipsa de îndrăzneală creatoare. Fiecare revistă, în finalitatea sa constructivă, trebuie să fie preocupată de înviorarea paginilor sale, trebuie să demonstreze inventivitate pentru a deveni o adevărată tribună de dezbateri principală a problemelor fundamentale ale creației literare. Critica este pozitivă numai în măsura în care stimulează gîndirea creatoare, în vederea găsirii celor mai juste căi de dezvoltare a culturii socialiste. Este de relevat sporirea gradului de operativitate a criticii în consemnarea, comen-

tarea și analiza fenomenului cultural din țară și de peste hotare. Se face tot mai manifest și efortul de a abandona sentințele definitive și etichetele și a întemeia aprecierile pe argumentația logică, pe cercetarea obiectivă, pe înlăturarea subiectivismului.

Critica este un factor indispensabil al climatului de efervescentă creatoare pe care-l cunoaște viața literară a României socialiste.

Ținînd pasul cu procesul de diversificare a stilurilor și modalităților expresive ale artei și literaturii actuale, critica a devenit mai subtilă și mai nuanțată, instrumentele de delectare a specificității artistice, mai precise, iar ca urmare, propriile ei modalități de expunere s-au îmbogățit. Ea pornește de la ideea fundamentală că platforma ideologică unică a marxism-leninismului nu poate și nu trebuie să ducă la uniformitate și șablonizare, ci, dimpotrivă, la manifestări diversificate, plene, ale personalității creatoare.

Critica trebuie să manifeste exigență fermă față de calitatea ideologică și artistică a literaturii, ale cărei opere trebuie să slujească mersul înainte al culturii noi.

În procesul făuririi acestei culturi, critica are menirea de a contribui atât la animarea vieții spirituale, cit și la orientarea activității diferitelor sectoare de creație, în spiritul principalelor cerințe ale construcției socialiste și ale omului nou, liber în dezvoltarea personalității sale, într-un univers care nu-i mai poate fi, niciodată, ostil.

